

Danskerne findes i mange modeller

Malene Fenger-Grøndahl

Sophie H.

Sophie Hoffmann er født i Tyskland af tysktalende forældre, som valgte, at hun skulle gå i dansk børnehaven og skole i Nordtyskland. Hun taler tysk med familien, studerer på dansk og engelsk og er vild med pebernødder og højskolesange. I Tyskland føler hun sig mest dansk, og i Danmark føler hun sig tysk.

UDDRAG af kapitlet

Hvilke positive og negative reaktioner har du haft på at være både dansk og tysk som barn?

Som barn husker jeg mest, at mine kammerater fra det tyske flertalssamfund var positivt nysgerrige og gerne ville høre mig tale dansk og lære dem danske ord. Men jeg husker en enkelt dårlig oplevelse. Der var en særlig skolebus til os efter 7. lektion om onsdagen. Det var en tysk bus, der var booket specielt til os fra den danske skole. En dag da min veninde og jeg gik ind i bussen og satte os oppe foran, begyndte chaufføren at sige en masse grimme ting om, at det var de dårlige busser, der blev bestilt til os, fordi vi var fra det danske mindretal, og at vi var mindre værd. Han var virkelig vred og sagde en masse racistiske og dårlige ting om folk med flerkulturel baggrund. Min veninde og jeg vidste ikke, hvad vi skulle gøre, og jeg tror ikke, at vi rigtig snakkede med nogen om det. Måske nævnte jeg det for min mor, men jeg husker ikke, at der kom nogen sag ud af det, selv om min mor måske har ringet til busselskabet og klaget.

Har du haft andre negative oplevelser?

I gymnasiet var vi med klassen på besøg på forskellige universiteter i Danmark, hvor vi så gik rundt i mindre grupper. På et af universiteterne gik jeg sammen med nogle andre gennem kantinen, og vi talte tysk, og så pludselig var der nogen, der råbte 'nazisvin' og 'Hitlerunger' efter os. Vi tænkte 'hvad sker der?' Det var så langt ude – og rigtig ubehageligt. Jeg tænkte, 'det har jo ikke noget med os at gøre, Hitler var faktisk fra Østrig, og ja, Tyskland har gjort noget slemt, men det er ikke os, I kan beskylde for det'. På en måde forstod jeg godt, hvad der lå bag, men jeg syntes, at det var så upassende, og det følte ydmygende. Det mindede mig om en anden gang, hvor jeg var med min skoleklasse på lejrskole ved Hvide Sande på en feriekoloni for Dansk Skoleforening for Sydslesvig. Der var der også nogle, der kaldte os for 'Hitlerunger'. Så jo, desværre har jeg oplevet, at der hos nogle mennesker er en masse fordomme om andre lande og kulturer.

Hvordan er det på studiet?

Der er de fleste meget åbne og spørger positivt til min baggrund. I studiegruppen griner de lidt ad, at jeg er meget struktureret, og de har spurgt mig, om det er rigtigt, at vi i Tyskland hele tiden siger 'Ordnung muss sein', men det er det selvfølgelig ikke. Gennemsnitligt er der nok mere fokus på struktur og orden i Tyskland, men der er også mange tyskere, der slet ikke kan strukturere tingene, og for mit vedkommende handler det nok mest om min personlighed.

Jeg oplever også, at mange i Odense taler ret godt tysk, og mange vil gerne tale tysk med mig. Andre steder i Danmark har jeg mest oplevet, at folk synes, at tysk er svært. Men på studiet har jeg mødt flere, som synes, at det er sjovt at tale tysk, og i min studiegruppe er der en, som virkelig synes, at tysk er et fedt sprog. I Tyskland er der til gengæld ikke ret mange, der forstår dansk eller har lyst til at lære sproget, og det ville være godt, hvis flere tyskere blev åbne for at lære dansk, synes jeg. Da jeg arbejdede på cafe i Nordtyskland, blev folk fra Danmark så glade, når jeg tilbød at tale dansk med dem. Det gav dem følelsen af at være mere hjemme, tror jeg.

Hvor føler du dig mest hjemme?

Jeg føler mig selvfølgelig hjemme i Egernførde hos mine forældre. Jeg føler mig også hjemme, når vi er i Düsseldorf, hvor jeg blev født og boede de første år af mit liv. Vi var som regel på besøg dernede to gange om året. Min onkel, som boede der tidligere, er flyttet derfra, men min halvsøster bor der stadigvæk. Jeg er der måske hvert andet år, men det føles som hjem. I Bayern, hvor min onkel nu bor, føler jeg mig til gengæld ikke rigtigt hjemme, for jeg kender det ikke og har ikke rigtig nogen minder derfra. Så føler jeg mig faktisk mere hjemme i Odense. Jeg føler mig også meget hjemme i Budapest, hvor jeg har været to gange – en gang med gymnasiet og en gang med nogle venner. Byer kan føles

meget forskellige. Jeg var på et tidspunkt i Helsinki for at besøge en ven, der boede der i et år, men det føltes virkelig fremmed.

[Hvor mange af dine venner og studiekammerater er danske, tyske eller noget tredje eller fjerde?](#)

De fleste af mine venner hjemmefra er fra det danske mindretal, og så har jeg også nogle få venner fra det flertalstyske samfund. Jeg kendte ikke ret mange danskere, før jeg kom til Odense; jeg kendte nogle, jeg havde været feriebarnd hos, og et par stykker, jeg lærte at kende hos Elevambassadørerne. Men her på studiet har jeg selvfølgelig lært mange danskere at kende. På min folkeskole og mit gymnasium var der ikke så mange fra andre kulturer, men her på studiet har jeg mødt flere med minoritetsbaggrund, der er en fra Congo og en fra Vietnam, men ingen tyskere. Jeg kan relatere til mange af de ting, som de fortæller. Det gælder også dem, jeg har mødt i Grænseforeningens Kulturmødeambassadører. De kan f.eks. have svært ved at forstå nogle af sprogets nuancer. Eller de savner noget fra deres eget eller deres forældres oprindelsesland. Jeg har talt med en pige fra Somalia, som går med tørklæde, og hun har fortalt mig, at hun godt kan føle sig meget anderledes i Danmark og savne Somalia, selv om hun er vokset op her og ikke har været ret meget i Somalia. Jeg kan godt genkende den der følelse af splittelse; man føler sig hjemme i Danmark, men savner også det andet, fordi det er en del af én. Men selvfølgelig er det også anderledes for dem, der har en anden hudfarve end flertallet, end det er for mig. Jeg tror, at det kan være sværere at blive accepteret, hvis man har mørk hud og går med tørklæde. I Tyskland har jeg oplevet, at det er svært for dem, der ser anderledes ud, at blive accepteret. Det er nok på mange måder det samme i Danmark, men mit indtryk er, at danskerne tager bedre imod folk med minoritetsbaggrund, end i hvert fald nogle tyskere gør.

[Hvornår føler du dig mest tysk, og hvornår føler du dig mest dansk?](#)

Der var en lærer på mit gymnasium, der sagde til os, at vi altid ville føle os danske i Tyskland og omvendt. Det er lige præcis sådan, det er. Som om jeg hverken er 100 % dansk eller 100 % tysk. Det er svært at pege på noget konkret, som giver mig den følelse. Det kan være, når jeg her i Danmark er til fest og ikke forstår den der hyggeslang. Jeg kendte ikke ordet bajer, da jeg flyttede hertil. I Tyskland kan jeg til gengæld føle mig meget dansk i forbindelse med højtid og traditioner. Vi har juletræ derhjemme og spiser pebernødder og laver nogle gange æbleskiver. Hvis jeg fortæller det i den stald, hvor jeg rider, aner de andre ikke, hvad pebernødder er. Til gengæld oplevede jeg ved en julefrokost her i Odense, at de andre ikke vidste, hvad Lebkuchen (traditionelle tyske peberkager, red.) var, og omvendt kendte jeg ikke til klejner. Det er alle den slags små ting, der kan gøre, at jeg føler mig mest tysk eller dansk. Derhjemme har jeg den danske højskolesangbog, som jeg fik i studentergave fra gymnasiet. Vi brugte den til morgensang både i folkeskolen og gymnasiet, og det er en tradition, der ikke findes tilsvarende i Tyskland. Når jeg er sammen med mine venner fra det danske mindretal, synger vi nogle gange sange, som vi kender fra højskolesangbogen; det er ret sjovt og hyggeligt.

[Er der andre situationer, hvor du føler dig særligt tysk eller særligt dansk?](#)

Min tøjstil kan også få mig til at føle mig mere tysk. Mange i Danmark siger, at jeg klæder mig meget tysk. Unge i Danmark går tit med både løse bukser og f.eks. en stor sweater. Det gør man ikke i Tyskland. Hvis jeg har løse bukser på, tager jeg en lidt strammere overdel på. Jeg har ikke noget imod, at jeg skiller mig lidt ud med min tøjstil; det vigtigste er, at jeg føler mig tilpas i mit tøj.

Jeg havde ikke forestillet mig, at det ville være svært at leve i Danmark, for jeg kender jo sproget. Men der er mange små forskelle i kulturen. Her kan folk f.eks. finde på at kramme én, selv om man næsten ikke kender hinanden. En af de andre fra min studiegruppe sagde 'hej søde' til mig, da vi mødtes anden gang; det ville man aldrig gøre i Tyskland.

[Oplever du, at du bliver 'tvunget' til at vælge mellem dansk og tysk identitet?](#)

Når folk spørger, hvor jeg kommer fra, og jeg siger, at jeg er både dansk og tysk, er det nogle gange svært for folk at forstå. Så spørger de ind til, hvor jeg er født og siger, at når jeg er født i Düsseldorf, må jeg være tysk. Når jeg kører over den dansk-tyske grænse, og grænsepolitiet vil se billed-id, og jeg viser mit tyske id, bliver jeg jo på en måde også gjort tysk. I alle officielle papirer er jeg jo tysker. Jeg har overvejet at få dansk statsborgerskab, for hvis jeg får et dansk pas, vil det være en form for bevis. Jeg kan jo sagtens føle mig dansk uden danske papirer, men med et dansk pas vil jeg ligesom få papir på det, jeg føler. I Tyskland har jeg også flere gange hørt folk fra det danske mindretal sige, at man ikke kan være en del af mindretallet, hvis ens forældre ikke har nogen tilknytning til det danske. Men vi er mange, der har valgt det danske til.

[Hvor forestiller du dig, at du kommer til at bo i fremtiden?](#)

Jeg forestiller mig, at jeg kommer til at bo enten i Tyskland eller Danmark – gerne i grænseområdet for være tæt på min familie. Hvis jeg får børn, vil jeg gerne give dem en tosproget og tokulturel opvækst og give dem mulighed for at gå på tysk skole i Danmark eller dansk skole i Tyskland.